

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.253/2011/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Lovász Gyula ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a Dr. Marsi Edit ügyvéd által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen szerződés érvényességének megállapítása iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.P.20.295/2011/6. számú ítélete ellen az alperes részéről 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül -meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy a gépjármű forgalmi rendszáma **"x"**

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 11 250 (Tizenegyezer-kettőszázötven) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az első fokú ítéletben megállapított tényállás szerint 2004. március 10-én a felek kötvényszám alatt határozatlan idejű kötelező felelősségbiztosítási szerződést kötöttek a felperes **"X"** frsz-ú gépjárművére. A felperes negyedéves díjfizetésre vállalt kötelezettséget, azonban mind a harmadik, mind a negyedik negyedévre esedékes felelősségbiztosítási díjat késedelmesen (2004. augusztus 7-én, valamint 2004. november 27-én) fizette meg. Az alperes ennek ellenére mindkét időszakra fedezetigazolást és nemzetközi gépjármű-biztosítási kártyát állított ki. A felperes 2004. december 30-án a gépjárművel közlekedési balesetet okozott, amellyel összefüggésben büntetőjogi felelősségének jogerős megállapítására is sor került. Az alperes a 2005. május 24-én kelt levelében közölte a felperessel, hogy a káresemény idején a gépjármű nem rendelkezett érvényes és hatályos felelősségbiztosítási szerződéssel. Arra hivatkozott, hogy a késedelmes díjfizetés miatt 2004. október 30-án a szerződés jogszabály erejénél fogva megszűnt. A károsult részére a kárösszeget, illetve az alperes részére a szemledíjat ezért a Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ) fizette meg, amely összeg megtérítése iránti per a Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII.20.989/2008/3. számú hatályon

kívül helyező végzése folytán a Megyei Bíróság előtt megismételt eljárásban hat hónapos szünetelést követően megszűnt. Azonban a MABISZ a ... Megyei Bíróság előtt 10.P.21.187/2010. számon folyamatban lévő perben azonos tartalommal ismételt keresetlevelet terjesztett elő jelen per felperesével szemben. Ezen per tárgyalását azonban az elsőfokú bíróság a jelen per jogerős határozattal történő befejezéséig felfüggesztette.

A felperes a.... Városi Bírósághoz 2010. november 30-án érkezett, majd a pertárgy értéke folytán a.... Megyei Bírósághoz áttett keresetében annak megállapítását kérte, hogy az általa 2004. december 30-án okozott közlekedési baleset idején érvényes és hatályos kötelező gépjármű felelősségbiztosítással rendelkezett, kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest 5 155 221 Ft összegű kártérítésnek a MABISZ részére való megfizetésére. A keresetét utóbb módosította, és a kártérítés iránti igényétől elállt. Nem vitatta, hogy a biztosítási díj késedelmes megfizetésével a biztosítási szerződés jogszabály erejénél fogva megszűnt, azonban álláspontja szerint a szerződés a negyedévi díj utólagos megfizetésével reaktiválódott, azaz 2004. november 28-án 0 órától újból hatályba lépett.

Az alperes a módosított kereset elutasítását és a felperes perköltségében való marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a Legfelsőbb Bíróság a Pfv.VIII.20.989/2008/3. számú végzésében már állást foglalt az ügyben, amikor kijelentette, hogy a biztosítási szerződés 2004. október 30-án, tehát a biztosítási esemény bekövetkeztét megelőzően megszűnt, ezért - megítélése szerint - a kártérítési igény jogalapja már nem állapítható meg. Hivatkozott továbbá a Ptk. 324. §-ában szabályozott elévülésre is, amely alapján elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan pedig a Pp. 152. §-ának (2) bekezdése alapján a 10.P.21.187/2010/18. számú végzés elleni fellebbezés elbírálásáig a tárgyalás felfüggesztését kérte.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást követően 6. sorszámú meghozott ítéletében megállapította, hogy 2004. december 30. napján a felperes, mint üzemeltető és szerződő fél, másrésztől az alperes, mint biztosító között érvényes és hatályos kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés állt fenn. Kötelezte az alperest a felperes javára 22 500 Ft perköltség 15 napon belüli megfizetésére. Kötelezte továbbá az alperest 27 000 Ft - a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt - kereseti illetéknek felhívásra, az állam javára történő megfizetésére. Határozatának a fellebbezés szempontjából releváns indoklásában mindenekelőtt megállapította, hogy a Pp. 123. §-ában szabályozott megállapítási kereset előterjesztésének mindkét konjunktív feltétele fennáll, figyelemmel arra, hogy a felperes jogerős ítélettel való marasztalására még nem került sor és a felperes jogvédelmének a szükségessége is fennáll, mivel az alperes a helytállási kötelezettségét vitatta. Álláspontja szerint mivel jelen per más peres felek között, más jog iránt van folyamatban a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.20.989/2008/3. számú végzésének indoklása jelen eljárásra nem bír kötőerővel. Kiemelte, hogy mind a Ptk. 543. §-ának (1) bekezdése, mind a perbeli időszakban hatályos 190/2004. (VI.8.) Korm. r. 1. számú melléklete 3. pontjának (4) bekezdése szerint is a díj nemfizetés automatikus kötelemszüntető hatású. Ennek megfelelően a felek biztosítási szerződése nem 2004. október 31-én, hanem már 2004. július 1. napján megszűnt. Megítélése szerint ez azonban nem zárja ki azt, hogy a felek konszenzusa utóbb arra terjedjen ki, hogy a jogszabály alapján egyébként már megszűnt biztosítási szerződést egymás között továbbra is

alkalmazzák, azt fennállónak tekintsék. A reaktiválás intézményével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy ugyan a felelősségbiztosításra vonatkozó jogszabályok nem ismerik, a Ptk. 200. §-ának (1) bekezdésébe foglalt diszpozitivitásra tekintettel azonban nem kizárt annak alkalmazása. Ezen intézménnyel kapcsolatos két eltérő jogalkalmazói megoldás ismertetését követően hangsúlyozta, hogy a visszaélésszerű magatartás nemcsak a biztosított, hanem a biztosító oldaláról felmerülő magatartás esetében sem támogatható. Jelen esetben az utólagos díjfizetésre jóval a biztosítási esemény bekövetkezése előtt került sor, ezért visszaélésszerű magatartás a biztosított részéről nem merülhetett fel. Az alperes oldaláról pedig a felek közötti konszenzust fejezi ki a két fedezetigazolás kibocsátása, a két nemzetközi gépjármű-biztosítási kártya kiállítása és a következő esedékesség időszakára szóló számla megküldése is. Mindezek alapján az alperes adminisztrációs hibára, úgyszintén az írásbeliség hiányára való hivatkozását nem találta elfogadhatónak. Nem osztotta továbbá a Legfelsőbb Bíróság hivatkozott végzésében a kártérítési felelősséggel kapcsolatban kifejtett jogi álláspontját sem. A jognyilatkozatokban rejlő hibákat megítélése szerint ugyanis nem a kártérítés, hanem a Ptk. 237., valamint 238. §-ainak (2) bekezdéseiben szabályozott hatályosság körében kell megoldani.

Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását és a felperesnek a másodfokú perköltségeiben való marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a megállapítási per indításának jelen esetben nem állnak fenn a Pp. 123. §-ában foglalt feltételei. A MABISZ, mint felperes és jelen per felperese, mint alperes között 10.P.21.187/2010. számon folyamatban lévő perben kell ugyanis a bíróságnak eldöntenie, hogy a felperesi követelés jogalapja fennáll-e. A Legfelsőbb Bíróság EBH2005. 1227. számú határozatára hivatkozva állította, hogy az érvénytelenség megállapítása iránt nem kell pert indítani. Előadta, hogy az adott ügy elbírálásához a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.20.989/2008/3. számú határozatában foglaltak - az elsőfokú bíróság megállapításaival szemben - alapul szolgálnak. Ebben a végzésében pedig a Legfelsőbb Bíróság már állást foglalt a felek között fennálló, ugyanazon történeti tényálláshoz kapcsolódó jogkérdésben, amikor kijelentette, hogy a biztosítási szerződés 2004. október 31. napján, a biztosítási esemény bekövetkezését megelőzően megszűnt. Megítélése szerint a feleknek a szerződés megszűnését követő magatartása tekintetében nem a Ptk. 237. és 238. §-aiban szabályozott hatályosság, hanem a kártérítési felelősség szabályai az irányadóak. Figyelemmel arra is, hogy a biztosítási szerződés megszűnésére vonatkozó közös szabályok sem rendelkeznek a hatályosság kérdésköréről.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, lényegében annak helyes indokai alapján. Megítélése szerint a káresemény idején reaktiválás folytán érvényes gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkezett, a harmadik és negyedik negyedévi biztosítási díjak késedelmes befizetésével ugyanis a szerződés feléledt. A biztosítási jogviszony meglétéről az alperes igazolólapot állított ki, tehát maga sem tekintette a szerződést megszűntnek. Sérelmezte, hogy az alperes a mulasztás jogkövetkezményeit kizárólag akkor kívánta alkalmazni, amikor az érintett gépjármű káreseményt okozott. A szerződés reaktiválásával kapcsolatban hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság 451/2007. számú - helyesen BH1997.451. számú - eseti döntésére.

Az ítéltábla az alperes fellebbezését a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetésével és érdemi döntésével az ítéltábla mindenben egyetértett.

A felperes módosított keresetének elbírálásánál az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy jelen esetben a megállapítási per megindításának fennálltak a jogszabályi feltételei. A megállapításra irányuló kereset ugyanis annak tisztázására irányul, hogy a felek között fennáll-e a vitatott jog, jogviszony, annak alapjául olyan jogi tények szolgálnak, amelyből a felperes a tény, jog, jogviszony létezését vagy nem létezését származtatja. Az ilyen kereset célja a peresített tény vagy jogalap tekintetében deklaratív célzattal az anyagi jogerő előidézése a jövőre nézve, amely majd a MABISZ és a jelen per felperese közötti 10.P.21.187/2010. számú eljárásban döntő relevanciával bírhat. Az alperesnek az EBH2005. 1227. számú eseti döntésre való hivatkozása jelen perbeli esetben nemcsak a tényállás eltérősége miatt, hanem azért sem vehető figyelembe, mivel az egy semmis engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult. Azt pedig a Ptk. 234. §-ának (1) bekezdése is kimondja, hogy a semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség. A jelen eljárással érintett felelősségbiztosítási szerződés semmissége azonban fel sem merülhet.

Az ítéltábla nem osztotta a fellebbező alperesnek az ítélt dologra irányuló hivatkozását sem. Az anyagi jogerő Pp. 229. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabályai - mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság is kifejtette - csupán az azonos felek, vagy azok jogutódai közötti ismételt igényérvényesítést zárják ki. Ez alól kivételt az úgynevezett contra omnes hatályú határozatok (pl.: személy állapoti perek) jelentenek. A szerződés érvényességének megállapítása iránti perben az ítélt dolog megállapítására a Pp-nek az általános, nem pedig a személyi állapotra vonatkozó perekre előírt speciális rendelkezéseit kell alkalmazni. Ennek értelmében pedig a felekre a Legfelsőbb Bíróság 2008. december 4-én meghozott Pfv.VIII.20.989/2008/3. számú határozatának jogereje csak akkor hatna ki, ha abban a perben jelen per alperese maga is részt vett volna.

A hivatkozott határozatnak azon megállapítását azonban, amely szerint a biztosítási szerződés a biztosítási esemény bekövetkezését megelőzően megszűnt, az ítéltábla, mint ahogyan az elsőfokú bíróság sem vitatja. Abban azonban az ítéltábla az elsőfokú bírósággal ért egyet, hogy a Ptk. 543. §-ának (1) bekezdése és a 190/2004. (VI.8.) Korm. r. 1. számú melléklete 3. pontjának (4) bekezdése értelmében a biztosítási szerződés nem 2004. október 31-én, hanem már a díjfizetési késedelem első alkalmával, tehát 2004. július 1-jén szűnt meg.

Az eljárás során a felek között sem volt vitás, hogy a biztosítási szerződés a felperes díjfizetési kötelezettségének elmulasztása folytán a törvény erejénél fogva megszűnt. A felek jogvitája abban a kérdésben bontakozott ki, milyen jogkövetkezménye van annak, hogy a biztosító a díjakat befogadta, majd a szerződés megszűnéséről a biztosítási esemény bejelentését követően értesítette a felperest. Ezért az elsőfokú bíróságnak - és a

fellebbezés folytán az ítéletábrának is - abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy 2004. december 30-án érvényes és hatályos felelősségbiztosítási jogviszony állt-e fenn a felek között, azaz a káresemény napján az alperes kockázatban állt-e.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indoklásában részletesen ismertette a díjnémfizetés, valamint az utólagos díjfizetés jogkövetkezményei körében kialakult eltérő gyakorlatot. Az ítéletábra is egyetért az elsőfokú bírósággal abban, hogy a különböző jogalkalmazói megoldásokat egységessé kell tenni annak érdekében, hogy ne csak a biztosítottak, hanem a biztosítók oldaláról felmerülő visszaélésszerű magatartások se nyerjenek támogatottságot.

Nem vitás, hogy a Ptk. 567. §-ának (3) bekezdése alapján a felelősségbiztosítás szabályait jogszabály a törvénytől eltérően állapíthatja meg. A perbeli időszakban hatályos, a gépjármű üzemben tartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI.8.) Korm. rendelet 1. számú melléklete 3. pontjának (4) bekezdése azonban - a biztosítási szerződés díjnémfizetés miatti megszűnésére - a törvénytől eltérő szabályt nem tartalmaz, azt ugyanis a Ptk. 543. §-ának (1) bekezdése is azonos módon szabályozza. Ezért a Ptk. 567. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat kell irányadónak tekinteni, azaz a felek a biztosított javára eltérhettek. Ennek megfelelően jogszabálysértés nélkül foglalta el az elsőfokú bíróság azt az álláspontját, hogy a felek utólagos magatartását úgy kell tekinteni, hogy a nemvitásan megszűnt biztosítási szerződést magukra nézve folyamatosnak és változatlanul tekintették. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűen és azok tartalmával egyezően értékelte annak megállapításával, hogy a biztosító a szerződés fennálltának a látszatát keltette azzal, hogy a késedelmes díjfizetéseket követően is rendszeresen kiállította a fedezetigazolást és a következő díjfizetési időszakra vonatkozó számlát, továbbá az úgynevezett „zöldkártyát”, amelynek szintén éppen az a célja, hogy igazolja a gépjármű-felelősségbiztosítási fedezet meglétét. Mindezek következtében a felperes alappal bízhatott abban, hogy a gépjármű felelősségbiztosítás 2004. harmadik és negyedik negyedévére is érvényes. Tehát a felek egymás irányába kifejezésre juttatott szerződési akarata kétségtelenül a biztosítási jogviszony fenntartására irányult.

Ezt az okfejtést támasztja alá a Legfelsőbb Bíróság 2011. február 24-én meghozott Pfv.VIII.21.284/2010/5. számú ítélete is, amelyben a biztosító halasztással kapcsolatos gyakorlatára figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy a felek a Ptk. 543. §-ának (1) bekezdésében meghatározott rendelkezéstől a biztosított javára eltértek. A biztosított késedelme, szerződésszegése ellenére ugyanis közös megegyezéssel a szerződés megszűnésének törvényi jogkövetkezményét a felek mellőzték és a szerződéses jogviszonyt a Ptk. 567. §-ának (1) bekezdésében meghatározott részleges kógencia által nyújtott lehetőséggel élve fenntartották.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a káresemény idején, tehát 2004. december 30-án a felek között érvényes és hatályos felelősségbiztosítási jogviszony állt fenn, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint, annak helyes indokai alapján - Pp. 254. §-ának (3) bekezdése - helybenhagyta.

A fellebbezési eljárásban az alperes pervesztes lett, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárási illetékből és az ügyvédi munkadíjból álló saját másodfokú költségeit maga köteles viselni, köteles továbbá a felperes javára perköltséget fizetni,

melynek összegét az ítéltábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontjára, valamint az (5) bekezdésére figyelemmel állapította meg a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapuló teljesítési határidő mellett.

Debrecen, 2011. szeptember hó 8. napján

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál s.k. előadó bíró, Dr. Riczu András s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő